

HELSINKILÄISTEN LIKKUMISTOTTUMUKSIA KOSKEVA HENKILÖHAASTATELU

TUTKIMUKSEN TAUSTAA

Helsingin liikennejärjestelmää kehitetään kestävien liikennemuotojen edistämiseksi. Sitä kehitetään pääosin raideliikenteeseen perustuen, joukkoliikenteen palvelutasoa nostamalla sekä kävely- ja pyöräilymahdollisuuksia lisäämällä.

Tavoitteena on joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun yhteenlasketun kulkutapaosuuden lisääminen. Mittarina on: helsinkiläisten jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennematkojen yhteenlaskettu osuus kaikista matkoista kasvaa verrattuna vuoden 2018 tasoon.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosasto teetti vuonna 2010 tutkimuksen Helsingin liikkumistottumuksista. Lähtökohtana oli silloin HSL:n laaja liikennetutkimus, jonka kulkutapajakauma otettiin pohjaksi ja johon kehitystä verrattiin. Tarkoituksena on uusina vuosina 2010, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 ja 2018 teetetty tutkimus, jossa selvitetään Helsingin sisäisten matkojen kulkutapajakauma ja tavoitteen toteutumisen kehittymistä.

TUTKIMUKSEN KOHDE JA SISÄLTÖ

Tutkimuksessa selvitetään helsinkiläisten tekemiä kaupungin sisäisiä matkoja. Tarkoituksena on selvittää 3 000 henkilön matkat puhelinhaastatteluna, jossa kysytään edellisen päivän matkat pääasiallisen kulkutavan mukaan. Tutkimusvuorokausi alkaa klo 4.00 ja päätty klo 3.59.

Jos matka ylittää Helsingin rajan, sitä ei huomioida. Matkoihin sisältyy usein esim. kävelyosuus. Matkoissa huomioidaan vain pääasiallinen kulkutapa (pisin km). Pienet poikkeamiset esim. kioskille eivät katkaise matkaa.

Jos kävelee junalle, sitten matkustaa junalla ja junalta kävelee töihin, on matkan pääasiallinen kulkutapa juna. Tämä määräytyy pisimmän kilometreinä kuljetun matkan mukaan.

Ammattimaisesti liikkuvat, kuten autonkuljettajat, taksinkuljettajat, postinkantajat tms., ilmoittavat matkansa vain niiltä osin kuin matkat eivät ole työajalla tehtäviä ammattiin liittyviä matkoja.

Kulkutavat:

- kävely
- pyöräily
- bussi
- raitiovaunu
- juna
- metro
- ha kuljettajana
- ha matkustajana
- taksi matkustajana
- muu

Matkat:

- työmatka
- koulu/opiskelumatka
- ostosmatka
- asiointi
- työasiointimatka (työaikana neuvotteluun meno, lounasmatka) yms.
- toisen henkilö kyyditseminen
- vapaa-ajan matka (harrastus ym. matkat)
- muu matka

Esimerkkejä matkoista:

	matkan tarkoitus	pääasiallinen kulkutapa
Matka 1 (Kotoa lasten hoitopaikkaan)	asiointimatka	kävely
Matka 2 (Lasten hoitopaikasta töihin)	työmatka	juna
Matka 3 (Matka neuvotteluun)	työasiamatka	raitiovaunu
Matka 4 (Paluu neuvottelusta)	työasiamatka	raitiovaunu
Matka 5 (Töistä silmälääkäriin)	asiointimatka	kävely
Matka 6 (Silmälääkäristä kotiin)	työmatka	juna
Matka 7 (Kotoa kauppaan)	ostosmatka	kävely
Matka 8 (Kaupasta kotiin)	ostosmatka	kävely
Matka 9 (Kotoa uimahalliin)	vapaa-ajan matka	henkilöauto matk.
Matka 10 (Uimahallista kotiin)	vapaa-ajan matka	bussi

Taustatiedot

- sukupuoli,
- syntymävuosi
- asuinpaikan postinumero
- työpaikan postinumero
- asumismuoto (kerrostalo, rivi- tai paritalo, omakotitalo, muu asumismuoto),
- perheen koko
- joukkoliikennelippu (kausi, arvo, muu lippu)
- auton omistus tai hallinta, onko auto käytettävissä
- auton vakinainen pysäköintipaikka
- pyörän omistus tai hallinta, onko pyörä käytettävissä
- työssä käynti (kokopäivätyö, osa-aikatyö, vaihtelevasti työssä tai lomautettu, työtön opiskelija, koululainen, eläkkeellä, varusmies/siviilipalvelumies, ei halua sanoa)

Otos

Otos vastaa kantakaupunki, esikaupunki, sukupuoli ja ikäryhmien HSL:n liikennetutkimuksen vuonna 2008 ja Kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosaston tutkimuksen vuonna 2010, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 ja 2018 tekemää jakaumaa. Haastateltavien määrä on otettu vuoden 2019 väestöjakaumasta. Otoksen haastateltavista tekee konsultti alla olevan taulukon mukaan.

Haastateltavien määrä ikäluokittain vuoden 2019 väestöstä

		7–17 v.	18–29 v.	30–44 v.	45–64 v.	yli 65 v.	Yht.
Kantakaupunki	Miehet	35	106	150	104	62	457
	Naiset	34	137	145	113	98	527
	Yht.	69	243	295	217	160	984
Esikaupungit	Miehet	125	167	244	256	155	947
	Naiset	120	181	243	286	239	1069
	Yht.	245	348	487	542	394	2016

TUTKIMUSMENETELMÄ

Tutkimus tehdään puhelinhaastatteluna, kunnes saadaan 3 000 vastausta oheisen taulukon mukaan. Tiedot kerätään syksyllä viikkojen 36–41 välisenä aikana maanantaista torstaihin.

SUORITUSTAPA

Tutkimus tehdään puhelinhaastatteluna. Liitteenä ovat tutkimuksen kysymykset, jotka konsultti muokkaa ja ohjeistaa haastattelijoille siten, että 7–14 vuotiaille ja yli 15 vuotiaille on hieman erilaiset lomakkeet. Alle 15 vuotiaiden puolesta vastaa vanhempi tai lapsi itse. Kysymyksiä päivitettiin hieman vuodesta 2018:

- Taustatietokysymykset:
 - o Sukupuoli: 3 vaihtoehtoa (mies, nainen, muu/en halua vastata), jotka luetellaan vastaajalle
 - o Syntymävuosi: Vastaajalta kysytään syntymävuosi, koska vastaaja ei välttämättä muista tarkkaa ikäänsä.
- Muut kysymykset:
 - o HSL:n matkakorttiin ja sen käyttöön liittyvät kysymykset päivitettiin, koska HSL-sovelluksen mobiililiput ovat yleistyneet ja kausilippua ei voi ostaa enää Helsingin sisäiseen liikenteeseen, jota vastaa tämän vuoden tutkimuksessa AB-vyöhyke. AB-vyöhyke muutoksen lisäksi, matkakortin käyttöön liittyvään kysymykseen lisättiin vastausvaihtoehto: ostamalla sovelluksesta vuorokausilippuja.
- Lisäksi joidenkin kysymysten sanoja muutettiin, esim. liikennevälineet korjattiin liikennemuodoiksi

Otoksen ja puhelinhaastattelut tekee konsultti. Haastatteluja tehdään niin kauan, että saadaan oheisen taulukon mukainen määrä haastatteluja alueittain ja ikäryhmittäin, yhteensä 3000 kpl. Vastaajien sukupuolen Muu/en halua vastata –vastaajille ei ole omaa kiintiötä, vaan heidän vastauksensa arvotaan tasan nais- ja miesvastaajien kiintiöihin.

RAPORTOINTI

Konsultti laatii tutkimuksesta raportin. Tiedot laajennetaan Helsingin tasolle väestön 2019 mukaan, jonka tilaaja toimittaa konsultille. Loppuraportissa (2 kpl) selostetaan tutkimusmenetelmä ja tulokset taulukkoina ja kuvina. Taulukot ovat suoria jakaumia ja eri asioiden ristiintaulukointeja. Raportin tulee myös sisältää tilastollinen vertailu vuoden 2010, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 ja 2018 tuloksiin. Raporttiin sisältyy yhteenveto tärkeimmistä tuloksista.

Vaikka haastattelussa kysytään vastaajan syntymävuosi, tulokset raportoidaan aikaisempia vuosia vastaavalla ikäjaolla: 7–17 v., 18–29 v. jne.

Tulosten raportoinnissa kysymys 5 raportoidaan edellisten vuosien tavalla, mutta tulosku-
vassa tulee olla maininta, että vuonna 2019 on kysytty myös HSL-sovelluksen lipputuotteiden
käytöstä, esim. * -merkittynä.

Kysymyksen 6 uusi vastausvaihtoehto 3, luokitellaan tulosten raportoinnissa vaihtoehtoon 6
kanssa samaan. Myös tämän kysymyksen tulosten raportoinnissa pitää olla maininta, että
vaihtoehto sisältää myös HSL-sovelluksen vuorokausiliput. Raakadatassa pitää olla nähtä-
vissä kaikki kysymykseen 6 tulleet vastaukset erikseen. Näistä muutoksista edellisiin vuosiin,
pitää mainita myös sanallisessa yhteenvedossa.

Lomakkeista tallennettu aineisto, sen kuvaus ja loppuraportointi halutaan annettavaksi kon-
sulttitoita ja digitaalisen aineiston tilaamista koskevan ohjeen mukaisesti sellaisessa muo-
dossa, jota tilaaja voi myöhemmin halutessaan käsitellä.

Konsultin tekemän tutkimuksen tehtävä kokonaisuus ja sen aikataulu

- Suunnitteluvaihe
 - aloituskokous (2 h, järjestetään tilaajan tiloissa). Kokouksessa käydään läpi tutkimuksen rakenne, toteutus sekä sovitaan kysymysten lopullisista muotoiluista
 - kysymysten ja lomakkeiden viimeistely sekä otannan tekeminen elokuu 2019
- Puhelinhaastattelut ja perustulosteet
 - haastattelut syys- lokakuussa 2019 viikkojen 36–41 välisenä aikana maanantaista torstaihin
 - lomakkeiden tallennus + käsittely
 - taulukointi
 - väliraportti 15.11.2019
 - väliraportin ja alustavien tulosten esittely tilaajalle väliraportin toimituksen jälkeen viikoilla 42–43 (2 h, järjestetään tilaajan tiloissa)
- 3. Tulosten raportointi
 - tutkimusmenetelmän kuvaus
 - haastattelujen tulokset, laajennus vastaamaan Helsingin väestöä ja loppuraportti 29.11.2019 mennessä
 - aineisto sellaisessa muodossa, jota tilaaja voi myöhemmin voi halutessaan käsitellä
 - tarvittaessa järjestetään lyhyt päätöskokous (1 h, järjestetään tilaajan tiloissa tai Skype-kokouksena)